

# Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Öğretim Programları ve Öğrenme Yönetim Sistemleri Açısından İncelenmesi

## An Investigation of Distance Education of Turkey in Terms of Learning Management Systems and Curriculum

**Murat MERİÇELLİ**

*Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, 06100 Ankara-Türkiye,  
muratmericelli@gmail.com*

**Levent TAŞDEMİR**

*Milli Eğitim Bakanlığı, 06100 Ankara-Türkiye, leventtasdemir38@gmail.com*

**Çelebi ULUYOL**

*Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, 06100 Ankara-Türkiye,  
celebi@gazi.edu.tr*

### Özet

Ülkemizde uzaktan eğitim veren üniversite ve bu üniversitelerdeki merkezlerin sayısının özellikle son yıllarda ciddi bir biçimde arttığı görülmektedir. Bu çalışmanın amacı 2014 yılı itibariyle Türkiye’deki uzaktan eğitim faaliyetlerinin belli değişkenler açısından genel durumunu ortaya koymaktır. Buna yönelik olarak ülkemizde uzaktan eğitim veren 60’ın üzerinde üniversitenin ilgili birimleri resmi web sayfaları üzerinden incelenmiştir. Veriler ön lisans, lisans, yüksek lisans, kurs ve sertifika türündeki öğretim programları ve uzaktan eğitimde kullanılan öğrenme yönetim sistemleri açısından elde edilerek analiz edilmiştir. Araştırma bulgularında en çok açılan yüksek lisans, lisans, ön lisans, sertifika ve kurs programları ile en çok kullanılan öğrenme yönetim sistemlerine yer verilmiştir. Ülkemizde uzaktan eğitimle verilen ve en çok açılan yüksek lisans öğretim programlarının genel olarak İşletme, Yönetim, Sağlık, Eğitim ve Bilişim ana başlıkları altında; Lisans programlarının ise Ekonomi, Edebiyat, Eğitim, Bilişim ve Yönetim ana başlıkları altında toplandığı görülmektedir. Ön lisans düzeyinde en çok açılan öğretim programlarının bilgisayar programcılığı, çocuk gelişimi, işletme yönetimi, açılış ve moda tasarımı olduğu gözle çarpılmaktadır. Açılan kurs ve sertifika programlarında ise bir çeşitlilik olduğu açıktır. Araştırma sonuçlarına göre yazılım geliştirme ve programlama, yönetim, finans ve muhasebe, bilişim teknolojileri, görsel tasarım, eğitim, sınav hazırlık, işletme, sekreterlik ve istatistik alanlarına yönelik kurs ve sertifika öğretim programları en çok açılan programlardır. Üniversitelerin uzaktan eğitimde kullandıkları öğrenme yönetim sistemi olarak Moodle ve Enocta yazılımları ilk sıralarda yer almaktadır. Tüm bu araştırma

sonuçları ileriki zamanlarda uzaktan eğitim faaliyetleri içerisine girecek üniversitelerin bu çabalarına yol göstermesi açısından yararlı olabilir.

### **Anahtar Kelimeler**

Uzaktan Eğitim, Öğrenme Yönetim Sistemi, Uzaktan Eğitim Programları

### **Abstract**

The number of universities offering distance education in Turkey has increased seriously in recent years. The aim of this study is to examine the general condition of distance education activities in Turkey in terms of some variables. Therefore, the relevant departments over 60 universities offering distance education in Turkey have been examined through their official web pages. Data was obtained and analyzed in terms of learning management systems and the curriculum for undergraduate, graduate, postgraduate, courses and certificate programs. The findings indicate the most participation programs opened for different grade levels and the most used learning management systems. In Turkey, while the most open distance education programs for postgraduate education can be categorized Business, Management, Health, Education and ICT, the most open programs for graduate education can be grouped under the headings of Economics, Humanities, Education and ICT. The most open distance education programs for associate degree are generally as follows: computer programming, child development, business management, and fashion design. The most open distance education programs for courses and certificate programs are ordered as software development and programming, management, finance and accounting, ICT, visual design, education, exam preparation, business management, secretarial and statistics. Universities prefer and use Moodle and Enocta software as learning management systems in general. The research results may be useful to guide the universities which will provide distance education activities in the future.

### **Keywords**

Distance education, Learning Management System, distance education curriculum

### **Giriş**

Geleneksel öğrenme-öğretme yöntemlerindeki zaman ve mekân sınırlılıklarından dolayı farklı eğitim yöntemlerinin denenmesi ihtiyacı doğmuştur. Mektupla ve basılı materyallerle başlayan bu farklı eğitim-öğretim etkinlikleri, ses, video kayıtları, radyo ve televizyonla devam etmiştir. Web teknolojilerinin gelişimi ile birlikte bu eğitim etkinliklerinde de İnternet temel ve belirleyici bir unsur haline gelmiştir.

Son yıllarda İnternet ve bilgisayar hızlarının büyük bir ivme ile artması ve bilgisayarların aynı zamanda bir medya unsuru olması işitsel ve görsel unsurları da barındıran daha fazla duyuya hitap eden, fakat daha büyük boyutlara sahip veri paketlerinin insanlar arasında kolayca paylaşılabilmesine olanak sağlamıştır. Teknolojideki bu değişimin insanların ihtiyaçlarına cevap

verecek bir anlayışla ele alınması sonucu uzaktan eğitim sistemleri de dönüşüm geçirmiş ve web ortamında uygulanarak Öğrenme Yönetim Sistemleri (ÖYS) üzerinden kullanılabilir hale gelmiştir. Pek çok kullanıcıya hitap eden, zamandan ve mekandan bağımsız olma özelliğini koruyan bu sistemler yoğun bir hayat yaşayan günümüz insanının giderek artan talebi ile karşılaşmıştır.

Uzaktan eğitim her ne kadar açık öğretim, mektupla eğitim, çevrimiçi öğrenme ve e-öğrenme gibi farklı kavramların yerine kullanılsa da bu çalışmada ele alınan kısım e-öğrenmedir. E-öğrenmede yer alan üç aşama şu şekilde sıralanabilir (Özkul ve Aydın, 2013):

- Broadcast yayınlar: Bu kapsamda radyo ve Tv yayınları, CD ve DVD' ye depolanmış eğitimler düşünülebilir. Günümüzde halen devam etmektedir.
- Web Kullanımı: Metin tabanlı etkileşimin düşük olduğu internet siteleri ile başlamıştır. Ses ve görüntü iletiminin Internet hızı nedeniyle sıkıntılı olduğu mobil cihazların ise sadece metinsel işlemlerde kullanıldığı bir dönemdir.
- Web 2.0 kullanımı: Web teknolojilerinin gelişimi ile ses ve görsele dayalı medya kullanımı artmıştır. Mobil teknolojiler, ses, video, video konferans gibi teknolojilerin de gelişimi ile ortaya çıkan etkileşimli teknolojiler bu konuda büyük bir değişimin yaşanmasına neden olmuştur.

Uzaktan eğitim çalışmalarında öğrenciler, eğitimciler ve yöneticiler gibi pek çok farklı kullanıcı mevcuttur. Metin, ses, görüntü ve video gibi farklı çoklu ortamlar söz konusudur. Bu kadar farklı unsurun yer alabildiği ortamda öğrenme yönetim sistemi (Learning Management System/LMS) kullanılması gündeme gelmiş ve sağladığı avantajlar nedeniyle hızla yayılmıştır. Bu avantajlar arasında içeriğin sunulması, paylaşılması, üzerinde tartışma yapılabilmesi, öğrenci değerlendirilmesi ve kullanıcı kayıtlarının tutulması yer almaktadır (Paulsen, 2003). Türkiye'de de genel kabul gören adı ile öğrenme yönetim sistemlerinin genel olarak amacı çevrimiçi öğrenme faaliyetlerini düzenli bir hale getirmektir.

Ülkemizde Yükseköğretim Kurulu kararı üzerine yükseköğretim kurumlarında ön lisans, lisans ve yüksek lisans uzaktan öğretim programları açılabilir. Bununla birlikte çevrimiçi dersler veya ortak dersler diye adlandırılan tüm bölümlere zorunlu dersler ve sertifika programları da uzaktan eğitim yoluyla gerçekleştirilebilmektedir. Bu bölümde ülkemizde uzaktan eğitimle verilen dersler yüksek lisans düzeyinden başlayarak kurs ve sertifika programlarına kadar aşağıda özetlenmektedir.

Ülkemizde yüksek lisans programlarında her ders ya da dersin şubesi 50 öğrenci ile sınırlıdır. Toplamda açılan yüksek lisans program sayısı 146 olup bu eğitimler 38 üniversitede yürütülmektedir. Lisans programlarında her ders ya da dersin şubesi 100 öğrenci ile sınırlıdır. Toplamda açılan lisans program sayısı 36 olup bu eğitimler 11 üniversitede yürütülmektedir. Ön lisans programlarında her ders ya da dersin şubesi 150 öğrenci ile sınırlıdır. Toplamda açılan ön lisans program sayısı 228'dir. Bu eğitimler 49 üniversitede yürütülmektedir. Toplamda açılan lisans tamamlama program sayısı ise 15'dir. Bu eğitimler şu an 11 üniversitede yürütülmektedir. Toplamda açılan sertifika programı sayısı 154'tür. Bu eğitimler 17 üniversitede yürütülmektedir.

## **Araştırmanın Amacı ve Önemi**

Bu araştırmanın amacı ülkemizde yürütülen uzaktan eğitim çalışmalarını öğrenme yönetim sistemleri ve öğretim programları açısından ele almaktır. Her geçen gün yeni uzaktan eğitim

birimleri kurulmakta ve daha işlevsel yeni öğrenme yönetim sistemleri geliştirilmektedir. Bu çalışma içerisinde ülkemizdeki eğilimlerin yoğunlaştığı (trend olan) öğrenme yönetim sistemleri, lisans, ön lisans ve yüksek lisans seviyelerinde, ayrıca kurs ve sertifika türlerinde en çok tercih edilen öğretim programları belirlenmiştir. Ortaya çıkan verilerin bundan sonra uzaktan eğitim yapılanmasına gidecek üniversite, kurum ve kuruluşlar açısından yararlı bir rehber olabileceği düşünülmektedir.

## Yöntem

Araştırma için öncelikle ülkemizde uzaktan eğitim veren üniversitelerin resmi web adreslerine ulaşılmıştır. 2014 yılı itibariyle Türkiye’de 60’ın üzerinde üniversitede uzaktan eğitim yoluyla ön lisans, lisans ve lisansüstü düzeyde eğitim verilmektedir. Bu kurumların resmi web sayfalarına ulaşıldıktan sonra, bu çalışmada kullanılmak üzere uzaktan eğitim, öğretim programları ve kullanılan öğrenme yönetim sistemleri gibi çeşitli bilgiler elde edilmiştir. Bu bilgilerin arasından da bu üniversitelerin uzaktan eğitim programlarında kullanılan öğrenme yönetim sistem yazılımları ile ön lisans, lisans, yüksek lisans, kurs ve sertifika öğretim programları analiz edilerek ilgili bulgulara ulaşılmıştır. Analiz işlemlerinde MS Excel programından yararlanılmıştır.

## Bulgular ve Yorum

Ülkemizde uzaktan eğitimde yüksek lisans düzeyinde en çok açılan öğretim programları Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Ülkemizde uzaktan eğitimde en çok açılan 10 yüksek lisans öğretim programı

| No | Program Adı  |
|----|--|
| 1  | İşletme  |
| 2  | E-Mba  |
| 3  | Mühendislik Yönetimi                                     |
| 4  | Sağlık Kurumları İşletmeciliği                           |
| 5  | Sağlık Kurumları Yönetimi                                |
| 6  | Eğitim Programları Ve Öğretim                            |
| 7  | Bilişim Sistemleri Teknolojileri ve Bilgisayar Bilimleri |
| 8  | Eğitim, Yönetimi, Teftişi, Planlaması Ve Ekonomisi       |

---

|    |   |
|----|---|
| 9  | Yönetim ve Organizasyon                                   |
| 10 | Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri ve Bilgisayar Eğitimi |

---

Tablo 1’de sunulan verilere göre İşletme, Yönetim, Sağlık, Eğitim ve Bilişim kapsamında genel olarak beş kategoride yüksek lisans öğretim programlarının açıldığı görülmektedir. Sağlık alanındaki programların ise işletme ve yönetim temelli oldukları göze çarpmaktadır.

Ülkemizde uzaktan eğitimde lisans düzeyinde en çok açılan öğretim programları ise Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2. Ülkemizde uzaktan eğitimde en çok açılan 10 lisans öğretim programı

---

| No | Program Adı                                 |
|----|---|
| 1  | İşletme                                     |
| 2  | Halkla İlişkiler ve Tanıtım                 |
| 3  | Ekonometri                                  |
| 4  | İktisat Maliye Çalışma Ekonomisi            |
| 5  | Türk Dili Ve Edebiyatı                      |
| 6  | Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi |
| 7  | İstatistik                                  |
| 8  | Web Tasarımı ve web Programlama             |
| 9  | Kamu Yönetimi                               |
| 10 | Gazetecilik Radyo tv ve Sinema              |

---

Tablo 2’ye göre, lisans düzeyinde açılan öğretim programları Ekonomi, Edebiyat, Eğitim, Bilişim ve Yönetim olmak üzere çeşitli kategorilerde toplanabilir. Yönetim kapsamında Halka İlişkiler, Tanıtım ve Kamu Yönetimi öğretim programlarının açıldığı görülmektedir. Bilişim kategorisinde ise Web site tasarımı ve Web programlama öğretim programları yer almaktadır.

Ülkemizde uzaktan eğitimde ön lisans düzeyinde en çok açılan öğretim programları ise Tablo 3’te görülmektedir.

Tablo 3. Ülkemizde uzaktan eğitimde en çok açılan 10 ön lisans öğretim programı

| No | Program Adı                       |
|----|-----------------------------------|
| 1  | Bilgisayar Programcılığı          |
| 2  | Çocuk Gelişimi                    |
| 3  | İşletme Yönetimi                  |
| 4  | Aşçılık                           |
| 5  | Moda Tasarımı                     |
| 6  | Saç Bakımı ve Güzellik Hizmetleri |
| 7  | İş Sağlığı ve Güvenliği           |
| 8  | Grafik Tasarımı                   |
| 9  | Muhasebe ve Vergi Uygulamaları    |
| 10 | Turizm ve Otel İşletmeciliği      |

Tablo 3'e göre, bilgisayar programcılığı, çocuk gelişimi, işletme yönetimi, aşçılık ve moda tasarımı öğretim programları en çok açılan programlardır. Diğer programlar ise sırasıyla saç bakımı ve güzellik hizmetleri, iş sağlığı ve güvenliği, grafik tasarımı, muhasebe ve turizm işletmeciliğine yönelik programlardır.

Ülkemizde uzaktan eğitimde kurs ve sertifika düzeyinde en çok açılan öğretim programları ise Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4. Ülkemizde uzaktan eğitimde en çok açılan 10 kurs ve sertifika öğretim programı

| No | Genel Program Adı                 | Sayı |
|----|-----------------------------------|------|
| 1  | Yazılım Geliştirme ve Programlama | 21   |
| 2  | Yönetim                           | 14   |
| 3  | Finans ve Muhasebe                | 12   |
| 4  | Bilişim Teknolojileri             | 9    |

---

|    |                           |   |
|----|---------------------------|---|
| 5  | Görsel Tasarım            | 7 |
| 6  | Eğitim                    | 7 |
| 7  | Sınav Hazırlık            | 6 |
| 8  | İşletme                   | 6 |
| 9  | Sekreterlik ve Asistanlık | 6 |
| 10 | İstatistik                | 5 |

---

Tablo 4'e göre, uzaktan eğitimdeki kurs ve sertifika programlarının yükseköğretimdeki gibi belirli standartlara tabi olmadıklarından çok çeşitli isimlerde yer aldıkları görülmektedir. Bu programlar sırasıyla yazılım geliştirme ve programlama, yönetim, finans ve muhasebe, bilişim teknolojileri, görsel tasarım, eğitim, sınav hazırlık, işletme, sekreterlik ve istatistik şeklinde sıralanmaktadır.

Son olarak, ülkemizde uzaktan eğitim yapan üniversitelerde en çok kullanılan öğrenme yönetim sistemleri Tablo 5'te görülmektedir.

Tablo 5. Ülkemizde uzaktan eğitimde en çok kullanılan öğrenme yönetim sistemleri

---

| No | Öğrenme Yönetim Sistemi | Kullanan Üniversite Sayısı |
|----|-------------------------|----------------------------|
| 1  | Moodle                  | 27                         |
| 2  | Enocta                  | 15                         |
| 3  | Aspx sistemler          | 14                         |
| 4  | Akademik LMS            | 13                         |
| 5  | PhP sistemler           | 4                          |

---

Tablo 5'e göre, uzaktan eğitim veren üniversitelerin çoğu açık kaynak kod yapısına sahip Moodle'ı tercih etmektedirler. İkinci sırada Enocta firmasının geliştirdiği öğrenme yönetim sistemi gelmektedir. Bunları Aspx sistemler, Akademik LMS ve PhP sistemler takip etmektedir.

## Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırma bulgularına göre ülkemizdeki üniversitelerde uzaktan eğitim yoluyla verilen yüksek lisans programları İşletme, Yönetim, Sağlık, Eğitim ve Bilişim olmak üzere beş ana kategori altında

toplanmıştır. Burada işletme ve yönetim kategorilerinin baskın olduğu söylenebilir. Sağlık Kurumları İşletmeciliği ve Sağlık Kurumları Yönetimi benzer alanlar olmakla birlikte yönetim kapsamında değerlendirilebilir. İşletme yönetimi yüksek lisans eğitiminin yöneticilik performansı ve kariyer başarısı açısından dünyadaki diğer ülkelerde de değerli olduğu görülmektedir (Baruch ve Peiperl, 2000). Ülkemizde uzaktan eğitimde en çok tercih edilen yüksek lisans programlarının işletme ve yönetim alanlarında toplandığı düşünüldüğünde insanların yöneticilik yapma kariyeri yönünde eğilimleri olduğu, ek olarak işletme ve yönetim alanında genel bir ihtiyaç söz konusu olduğu söylenebilir. Ayrıca sağlık sektöründe birçok alanda hizmet veren personelin mevcut ihtiyaçtan oldukça düşük kalması sağlık sektörüne eğilimin nedenlerinden birisi olarak düşünülebilir.

Araştırma bulgularına göre ülkemizdeki üniversitelerde uzaktan eğitim yoluyla verilen lisans programları Ekonomi, Edebiyat, Eğitim, Medya, Bilişim ve Yönetim şeklinde çeşitli kategorilerden oluşmaktadır. Burada Ekonomi kategorisinde işletme yönetimin yüksek lisansına temel olabilecek İşletme, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Ekonometri, İktisat, Maliye ve Çalışma Ekonomisi gibi lisans programlarının varlığı görülmektedir. Yüksek lisansta görülmeyen Edebiyat kategorisi burada yer almış Türk dili ve Edebiyatı, Gazetecilik, Radyo Tv ve Sinema gibi programları kapsamıştır. Eğitim alanında ise Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi alanının varlığı bu disiplinin temel çalışma alanlarından birinin uzaktan eğitim ve e-öğrenme faaliyeti olmasından kaynaklanmaktadır. Uzaktan eğitimin Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi alanının, tezlerden en çok tercih edilen araştırma alanlarından biri olması (Akça Üstündağ, 2009), lisans ve yüksek lisans düzeyinde programın tercih edilmesini açıklamada önemli görülebilir.

Ön lisans programlarında belirli bir kategori belirlemenin güç olmasıyla birlikte Bilgisayar Programcılığı alanının ilk sırada yer alması ve işletme yönetimi programının üst sıralarda yer alması dikkat çekicidir. İşletme yönetimi alanı diğer program türlerinde olduğu gibi ön lisans programında da açılmaya devam etmiştir.

Araştırma bulgularına göre uzaktan eğitim sertifika ve kurs programlarında Bilişim kategorisinde Yazılım geliştirme ve Programlama ile bilişim teknolojilerinin üst sıralarda yer alması dikkat çekicidir. Ekonomi, işletme ve yönetim alanlarının yanında gelişmekte olan ticari yapı nedeniyle eğitimi ve profesyonel yönetici asistanlarına duyulan gereksinimle birlikte asistanlık ve sekreterlik alanı da açılan kurs ve sertifika programları arasında yer almıştır. Sınavlara hazırlık programlarının uzaktan eğitim yoluyla verilmesi şu an üst sıralarda yer alması da dershanelerin kapatılmasıyla bu ihtiyacın dönüşüm geçirebileceği (KÖPRÜLÜ, 2014) düşünüldüğünden bu alandaki uzaktan eğitim programlarının artışı gerçekleşebilir.

Uzaktan eğitimde üniversitelerin kullandığı öğretim yönetim sistemleri açısından ise ilk sırada açık kaynak kodlu ve PHP temelli bir sistem olan Moodle yer almaktadır. Platform bağımsız olması, en son güncellemesinin Ocak 2014 olması ve sık güncelleniyor olmasının yanında açık kaynak kodun getirdiği müdahale kolaylığı, maliyet düşüklüğü gibi etkenler, Moodle'ın sıralamada en üstte olmasının sebepleri olarak görülebilir.

Ticari öğrenme yönetim sistemleri olan AspX sistemler, Enocta ve Akademik Lms öğrenme yönetim sistemleri üniversitelerin yanında farklı sektördeki firmalar tarafından da kullanılmaktadır ( Akademik Lms, 2014). Ticari sistemleri kullanan üniversitelerin de diğer firmalar gibi kolay kurulum ve teknik destek gibi unsurlardan dolayı bu öğrenme yönetim sistemlerini tercih ettikleri



söylenbilir. Aspx ve PhP sistemler farklı firmalar tarafından kodlanabileceği gibi üniversitelerin kendi yazılım geliştirme birimlerince de müdahaleye açık olabilirler.

Sonuç olarak ülkemizde uzaktan eğitim sistemlerinin kullanımının gün geçtikçe daha da arttığı görülmektedir. Bundan sonra da birçok üniversite yeni öğretim programlarını uzaktan eğitim yoluyla vermeye devam edecek ve daha yeni, bireylerin ihtiyaçlarına cevap verecek programları da açmak üzere girişimlerde bulunacaklardır. Bundan sonraki uzaktan eğitim çalışmalarında, bu çalışmanın da sonuçlarından yararlanarak, ihtiyaç olan öğretim programlarının açılmasında kullanılacak olan öğrenme yönetim sistemi belirlenirken birçok değişkene bakılarak karar verilmesinde yarar vardır.

## Kaynakça

- Akademik Lms. (2014). *Detaylı Özellikler*. 12 Haziran 2014 tarihinde <http://www.alms.com.tr/index.html> adresinden erişim sağlanmıştır.
- Akça Üstündağ, D. (2009). Türkiye’de bilgisayar ve öğretim teknolojileri alanında yapılan yüksek lisans tezlerinin içerik ve yöntem açısından değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara*.
- Altıparmak, M., Kurt, İ. D., & Kapıdere, M. (2011). E-öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. *XI. Akademik Bilişim Kongresi*.
- ATutor (2008) ATutor Philosophy. 10 Mayıs 2014 tarihinde <http://atutor.ca/philosophy.php> adresinden erişim sağlanmıştır.
- Baruch, Y., & Peiperl, M. (2000). The impact of an MBA on graduate careers. *Human Resource Management Journal*, 10(2), 69-90.
- Despotović-Zrakić, M., Marković, A., Bogdanović, Z., Barać, D., & Krčo, S. (2012). Providing adaptivity in Moodle LMS Courses. *Educational Technology & Society*, 15(1), 326-338.
- Duran, N., Önal, A. ve Kurtuluş, C. (2006). *e-Öğrenme ve kurumsal eğitimde yeni yaklaşım: Öğrenim yönetim sistemleri*. Akademik Bilişim, Bildiriler Kitabı, s. 97-101.
- Köprülü, F. (2014). Özel Dershanelerin Eğitim sistemi İçindeki Yeri, Sosyo Ekonomik Değerleri, Geleceği. 15 Mayıs 2014 tarihinde [http://www.ozdebir.org.tr/fls/20140121142008\\_79cf13dcc0e89062adc0234a9d1c362c.pdf](http://www.ozdebir.org.tr/fls/20140121142008_79cf13dcc0e89062adc0234a9d1c362c.pdf) adresinden erişim sağlanmıştır.
- Özarslan, Y. (2008). Uzaktan Eğitim Uygulamaları için Açık Kaynak Kodlu Öğrenme Yönetim Sistemleri. *XIII. Türkiye’de İnternet Konferansı, ODTÜ, Ankara*, 55-60.
- Özkul, A. E., & Aydın, C. H. (2013). Açık ve Uzaktan Öğrenmenin Temelleri ve Araştırmalar. K. ÇAĞILTAY, & G. Yüksel içinde, *Öğretim Teknolojilerinin Temelleri: Teoriler, Araştırmalar, Eğilimler* (s. 513-534). Ankara: Pegem.
- Paulsen, M. F. (2003). Experiences with Learning Management Systems in 113 European Institutions. *Educational Technology & Society*, 6(4), 134-148.